

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره مقدماتی احکام امر به معروف و نهی از منکر

" احکام فراموش شده " استاد علی تقوی

جلسه پانزدهم: مواردی که شرط وجوب امر و نهی نیست ولی برخی آن ها را شرط می پندارند

*در این جلسه می خواهیم به مواردی بپردازیم که شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر

نیست ولی مردم فکر می کنند که این ها شرط وجوب است*

امر به معروف و نهی از منکر، ۴ تا شرط وجوب داشت

بعضیا میان از خودشون شرایط دیگه هم اضافه می کنند

مثلا یکی میاد میگه فقط به کوچیکتر از خودتون حق دارید امر و نهی کنید، کسی حق نداره به

بزرگتر از خودش امر به معروف کنه!

این حرف، حرف بیخودی هست! ما فقط حرف مراجع تقلید رو گوش می دیم.

این مواردی که الان عرض می کنیم، شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر

نیست!

۱- سن و سال

اینکه طرف سنش از من بیشتر هست یا کمتر هست ربطی نداره،

بچه ۵ ساله حق داره پیرمرد عالم ۹۰ ساله رو امر به معروف و نهی از منکر بکنه

بله، اگر شرایطش برقرار باشه حق داره که امر و نهی کنه، چه بسا این بچه یه چیزی رو متوجه باشه که او متوجه نباشه!

۲- نیت

نیت و قصد قربت شرط نیست

بله، بهتره که با نیت خالص باشه

ولی بعضیا میگن آقا ما اکه تذکر بدیم ریا میشه، ریا میشه که بشه باید جلوی منکر رو بگیریم

۳- جنسیت

۴- محرم یا نامحرم بودن

محرم بودن یا هم جنس بودن شرط نیست

هیچ مرجع تقلیدی مماثله یا جنسیت رو شرط وجوب امر به معروف و نهی از منکر ندانسته.

امر به معروف و نهی از منکر، ۴ شرط بیشتر نداره

اگر کسی شرط پنجمی بذاره، بدعت در دین خدا گذاشته و حرام قطعی مرتکب شده!

همه مراجع می فرمایند که تذکر به غیر هم جنس هم جایز است

البته باید طوری تذکر داد که به گناه نیفتیم،

مثلا زل نزنیم تو چشم نامحرم و هرهر و کرکر کنیم، تذکر رو می دیم و رد میشیم و میریم.

البته اگر محرم باشه بهتره!

اگر کسی هست که محرمش هست از او می خواهیم که تذکر بده

ولی حالا که محرم و هم جنسش هم حضور داره، ولی ما خودمون تذکر بدیم، اشکالی داره؟

نخیر، اشکالی نداره، باید هم انجام بشه.

۵- عامل بودن خود شخص آمر و ناهی

بعضیا میگن آقا ما باید بریم اول خودمونو درست کنیم!

امام علی علیه السلام می فرمایند: امر به معروف کن تا خودت هم اهل اون معروف بشی

بعضیا میان ضرب المثل رطب خورده کی منع رطب کند رو میگن و به یک حدیث هم وصلش میکنن
که اون حدیث خودش محل اشکال هست و الآن همیشه در موردش بحث کرد

ولی همین قدر بدونید که ضرب المثل حجت شرعی نیست

ثانیا سند اون حدیث و بحث رجالش باید بررسی بشه و بحثش در این مختصر نمی گنجه

و این رو هم بدونیم که به فرض صحت داستان و حدیث،

رطب خوردن اون پسر بچه فعل حرامی نبوده،

فوقش ضرری داشته برایش و شاید مکروه بوده!

اگر حرام بود، رسول خدا در همان لحظه نهی از حرام می کردن،

میگفتن رطب نخور! نمی گفتن برو فردا بیا،

حتی اگر معاذ الله رسول خدا خودشون فاعل اون حرام بوده باشن که نبودن.

استدلالی که مراجع عرض می کنند برای اینکه

عامل بودن آمر مهم نیست و شرط نیست این هست که:

واجبات از همدیگر مستقل هستند،

امر به معروف و نهی از منکر یک واجب است و نماز یک واجب است

اگر من دیروز نمازم قضا شده، حالا می بینم دوستم داره نمازش قضا میشه، امرش نکنم؟

رفیق من نشسته داره دروغ میگه، چون من خودم چند روز پیش یه دروغی گفتم (حالا عمدا یا

سهوا) و مرتکب حرام شدم

حالا یه حرام دیگه هم مرتکب بشم؟ ترکِ نهی از منکرِ رفیقم

نه، ربطی نداره، واجبات مستقل هستن!

ترکِ نهی از منکر یک کار حرام هست، دروغ هم یک کار حرامی هست.

هرچند که اگر خود ما عامل باشیم به معروف و تارک باشیم از منکر،

قطعا تاثیر و نفوذ کلاممون خیلی بیشتره.

ولی این مسئله بهونه ای برای فرار از امر به معروف و نهی از منکر نمیشه!

حواسمون جمع باشه، مکلفین بزرگوار، برادران و خواهران عزیز،

اینکه چون ما خودمون هنوز ایراد داریم پس امر به معروف و نهی از منکر نمی کنیم!

نخیر، از این خبرا نیست.

امر به معروف و نهی از منکر واجب هست و جزو شرایط و جوبش هم

عامل بودن و عادل بودن رو نفرمودن

حتی بعضی ها مثل حضرت امام تصریح کردن که در آمر به معروف و ناهی از منکر

نه عمل شرط است و نه عدل شرط است

مقام معظم رهبری می فرمایند که:

حتی بر گناهکار هم واجب است که در همان "گناه خودش" هم دیگران را نهی از منکر کند

با وجود اینکه اثر حرفش پایین میاد ولی واجبه و باید انجام بده

مقام معظم رهبری می فرمایند که:

اینکه در مضامین دینی (منابع و متون اسلامی) آمر به معروفی که

خودش اون معروف رو انجام نمیده مذمت شده!

علتش این است که

چرا خودت انجام نمی دهی؟ نه اینکه چرا امر و نهی می کنی!

۶- جهل گناهکار

قبلا توضیح دادیم که گناهکار چه جاهل باشه و چه عالم باشه باید بهش تذکر داد

۷- مجرد بودن و جوان بودن

بعضیا میگن ما چون مجردیم امر به معروف و نهی از منکر نمی کنیم!

چه ربطی داره؟

یا میگن ما چون جوانیم امر به معروف و نهی از منکر نمی کنیم!

آقا شما مکلف هستی یا نه؟؟ نماز بهت واجب هست یا نه؟؟ اینم مثل نماز واجبه!

۸- حفظ احترام گناهکار

۹- حفظ آبروی گناهکار

احترام و آبروی گناهکار بهتره که حفظ بشه، ولی شرط وجوب نیست!

(فقط به مقدار ضرورت اونم اگر دیگه چاره ای نداشتیم و دیدیم که هر چقدر در خفا بهش تذکر میدیم فایده ای نداره و داره علنی یک گناهی رو انجام میده)

فقط اگه گناهِش علنی باشه ها،

اونجا ما اجازه داریم که علنی و جلوی دیگران نهی اش کنیم ولو اینکه از آبرو و احترامش یک مقداری کاسته بشه، اشکالی نداره.

۱۰- احتمال لجبازی گناهکار

بعضیا میگویند که ما احتمال میدیم با تذکره مون طرف گناهِش رو بدتر تشدید کنه و بیشتر کنه

احتمال لجبازی گناهکار، رافع تکلیف نیست؛ همه جا این احتمال وجود داره

البته اگر **یقین** دارید به لجبازی فرد مقابل،

مثلا می شناسیدش و سابقه اش رو دارید، می دونید که هر بار بهش تذکره دادن بدتر کرده،

اون فرق می کنه!

اونجا می فرمایند که روش رو عوض کنید،

غیر مستقیم تذکره بدید، با واسطه تذکره بدید، غیر حضوری و مکتوب تذکره بدید

بازم امر و نهی تعطیل نمیشه، حواسمون باشه!

اما احتمال لجبازی گناهکار رافع تکلیف نیست،

احتمال داره بپذیره، احتمال داره نپذیره

اگر میدونید و مطمئن هستید که قطعاً بدتر می کنه، روش رو باید عوض کرد

۱۱- مسخره شدن

میگن آقا ما تذکر میدیم مسخرمون می کنن

همه انبیای الهی رو مسخره کردن

در آیه ۳۰ سوره مبارکه یس می فرمایند که هیچ رسولی را نفرستادیم إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

اینکه کسی ما رو مسخره کنه دلیلی بر حق بودن او یا باطل بودن ما نیست

۱۲- بدبین شدن و از دین زده شدن

آقا اینا از دین زده میشن،

نسبت به مومن ها و چادری ها و مسجدی ها بدبین میشن اگه بهشون تذکر بدیم!

دفع میشن، طرد میشن!

نه آقا، شما با بد تذکر دادن کسی رو دفع نکنید؛

اگر شما قشنگ و درست تذکر دادی و او دفع شد، گناهی بر شما نیست!

ما قشنگ میگی،

با لحن خوب میگی،

مهربون میگی،

مناسب میگی،

درست می‌گیم،

سعی می‌کنیم ناراحتش نکنیم،

اذیتش نکنیم

حالا اون ناراحت شد، دیگه چیکارش کنیم، همیشه که من واجبم رو ترک کنم که اون ناراحت نشه!

پس فردا می‌گه نماز نخون، من ناراحت میشم؛ روزه نکیر، من ناراحت میشم!

ما واجب امر به معروف و نهی از منکرمون رو انجام میدیم و

تا می‌تونیم سعی می‌کنیم کسی ناراحت نشه

اگر با انجام واجب ما با رعایت تمام شرایط و لطافت‌ها و ظرافت‌های قشنگش،

باز کسی ناراحت شد، دیگه این مشکل خودشه

اگر او نماز رو هم ترک کنه و کنار بذاره ما دیگه در گناه او شریک نیستیم

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

www.Aamerin.ir

سایت آمرین:

@aamerin_ir

آدرس کانال در پیام رسان‌های داخلی:

aamerin_ir

صفحه اینستاگرام:

Aamerin

کانال آپارات:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره مقدماتی احکام امر به معروف و نهی از منکر

" احکام فراموش شده " استاد علی تقوی

جلسه شانزدهم: نکات ۲۱ الی ۲۵

ادامه مبحث جلسه قبل +

نکته ۲۱: مشکل با گناه، نه گناهکار

نکته ۲۲: مردمی بودن امر و نهی

نکته ۲۳: تفهیم علت رفتار سرد با گناهکار

نکته ۲۴: اولویت منکرات

نکته ۲۵: جایگاه بدحجابی در بین منکرات

بحث را رسوندیم به مبحث آنچه که شرط وجوب امر به معروف و نهی از منکر نیست

در جلسه قبل ۱۲ مورد رو عرض کردیم

که این ها شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر نیست ولی برخی اون ها رو شرط می

پندارند

و امر به معروف و نهی از منکر رو متوقف به اون ها می کنند.

امروز می‌خوایم از مورد ۱۳ تا مورد ۱۷ رو عرض کنیم

۱۳- اذن همسر یا اذن پدر

مثلا خانم میگه که شوهرم اجازه نمیده و گفته که من راضی نیستم و اجازه نمیدم که تو امر به معروف و نهی از منکر کنی!

اگر این کاری که خانم می‌خواهد انجام بده امر به واجبی یا نهی از حرامی هست شوهر نمی‌تونه مانع بشه!

ولی مثلاً می‌تونه بگه که حالا از خونه بیرون نرو و تلفنی زنگ بزن و تذکر بده

ولی در اصل انجام واجب، رضایت شوهر یا پدر شرط نیست

آیا شوهر میتونه به همسرش بگه که نماز واجب رو نخون و من راضی نیستم!

البته خیلی خوبه که رضایت همسر رو لحاظ کنه و بدست بیاره

رضایت پدر رو بدست بیاریم و سامان خانواده رو خراب نکنیم و نابسامانش نکنیم

اما رضایت پدر و همسر شرط وجوب نیست!

ولی در امر به مستحبات و نهی از مکروه‌ها، اذن همسر رو لحاظ کنید

چون مستحب هستن

مثلا میخوای این بچه ۵ ساله رو بیدار کنی که سحری بخوره و روزه بگیره، همسرتون میگه که نمی
خواد، و لش کن بذار بخوابه حالا دیشبم دیر خوابیده، بگه باشه و بیدارش نکنه
امر به یک مستحب می خواسته بکنه و حالا نمی کنه و رضایت همسر رو لحاظ می کنه
اما در امر به واجب و نهی از حرام رضایت پدر و همسر و اینا شرط نیست!

۱۴- حمایت قضایی

۱۵- مجوز داشتن و کارت داشتن

حواسمون باشه که امر به معروف و نهی از منکر از احکام الهی هست
بعضیا میگن بیایم کارت درست کنیم برای تذکر لسانی (مجوز تذکر لسانی)
که بعد از ما حمایت قضایی بشه!

تذکر لسانی واجب همه هست و مثل نماز و روزه هست
شما مگه برای نماز خوندن کارت دارید؟ خدا به شما کارت نماز داده؟
یا مثلا اول ماه رمضان برای شما مجوز روزه صادر میشه؟ کارت روزه؟
نه آقا، به همه واجب هست و همه باید انجام بدن

البته اون مرحله سوم که زور و جبر و درگیری و دستگیری و کتک هست (مرحله فیزیکی)
در حکومت اسلامی، اون کارت و مجوز و ضابط قضایی می خواد.

ولی مرحله اول یعنی ابراز ناراحتی از گناه با رفتار و مرحله دوم یعنی تذکر لسانی

این کارت و مجوز نمی خواد

البته حمایت قضایی هم مسئولین باید انجام بدن و انجام میدن

اما این شرط وجوب نیست!

از امام حسین کی دفاع کرد؟ قوه قضائیه و نیروی انتظامی دفاع کرد؟

بعضیا میگن که ما تا مطمئن نباشیم که آزمون حمایت قضایی میشه تذکر لسانی نمی دیم

مسئولین باید حمایت کنن و میکنن ولی این جزو شرایط وجوب نیست که امر به معروف و نهی از

منکر رو متوقف به این کنیم

۱۶- ضررها و خطرهای جزئی و کم برای جان و مال و آبروی ما این ها شرط وجوب

نیستن

اون چیزی که شرط وجوب بود نداشتن ضرر و خطر "بزرگ" بود

۱۷- ناراحت شدن گناهکار

شبهه مورد ۱۲ هست البته تفاوتی با اون داره

اونجا می گفتیم احتمال بدبین شدن و زده شدن اون ها از دین و مومنین

ولی اینجا ناراحت شدن گناهکار از تذکر هست

تا حد "ضرورت" اشکال نداره که ناراحت بشه

تا می تونیم باید سعی کنیم ناراحتش نکنیم،

تا می تونیم قشنگ بگیم، مهربون بگیم، ملایم بگیم، با زبان خوش بگیم

ولی اگه بازم ناراحت شد دیگه اون مشکل ما نیست

ما باید واجبمون رو انجام بدیم با کمترین مقدار ناراحتی،

با کمترین مقدار دلخوری

از اون مقداری که ضرورت هست دیگه تجاوز نکنیم

ولی اگه ناراحت شد دیگه ما مکلف نیستیم امر به معروف و نهی از منکر رو ترک کنیم که ایشون ناراحت نشن

پس این ۱۷ موردی که عرض کردیم شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر نیست

هرچند بهتره که رعایت بشه اما شرط وجوب نیست

ما باید مشکلمون با گناه باشه نه با گناهکار

مراجع این مسئله رو مورد توجه قرار دادن که با شخص گناهکار مشکل نداشته باشید،

با گناهِش مشکل داشته باشید!

نقاط مثبت اون فرد رو هم ببین،

از خوبی هایش هم تشکر کن،

از کارهای خوبش تعریف و تمجید کن

بذار گناهکار بفهمه که تو با او و شخصیتش مشکل نداری بلکه با این گناهش مشکل داری!

باید این مسئله رو از رفتار و تذکر ما متوجه بشه

نکته بعدی مردمی بودن امر به معروف و نهی از منکر هست

*علما و خصوصا مقام معظم رهبری خیلی تاکید دارن که

امر به معروف و نهی از منکر رو مردمی ارائه کنیم به مردم*

یعنی همه بفهمن که ما مردم هستیم که داریم تذکر میدیم

ما پلیس نیستیم!

ما گشت ارشاد نیستیم!

ما حراست نیستیم!

ما مردمیم

همه ببینن همون دستوری که مراجع تقلید میدن، پلیس میگه، قوه قضائیه میگه، حکومت میگه

همون حرف رو همسایه و رفیق و فامیلش هم میگه

امر به معروف و نهی از منکر باید مردمی باشه

😊 کارت و بی سیم و گاز و این نماد های حکومتی رو اونایی که دارن الکی همراه خودشون نکنن!

باید مردمی تذکر داده بشه

نکته بعدی تفهیم علت بر خورد با گناهکار هست

هر رفتاری و هر عملی که برای نهی او انجام دادیم

(مثلا اخم کردیم، تلفنش رو جواب ندادیم، ترک مجلس کردیم و...)

باید یه جوری متوجهش کنیم که علت رفتار من با تو که اینگونه بود چیه؟

از اون کارت دلخورم، برای اون حرکتی هست که کردی یا اون حرف زشتی که زدی!

نکته بعدی بحث اولویت منکرات هست

مهمترین منکرات کدام است؟

مقام معظم رهبری می فرمایند که مهمترین منکرات، منکرات مسؤلان است

یعنی اینکه ما به یه آقای بیگیم غیبت نکن، به یه خانمی بیگیم حجابت رو رعایت کن، به یکی بیگیم

اسراف نکن و... همه این ها نهی از منکره و باید انجام بشه

اما مهمتر از این ها اون مسئولی هست که یک خلافی رو انجام میده

حالا هر تخلفی که میخواد باشه

*مسئولینی که در بدنه نظام جمهوری اسلامی هستن و عمدا یا سهوا یک خلافی رو انجام میدن

نهی از منکر اون ها اولویت داره*

سوال: مسئولینی که کج می روند را چه کسی باید نهی از منکر کنه؟

فقط رهبر؟ فقط رئیس؟ فقط ما فوقش؟

نه، مردم

آیه ۱۱۰ و ۱۰۴ سوره آل عمران می فرماید که امت باید امر به معروف و نهی از منکر کند!

با دستورالعمل و بخش نامه و زور حکومت و ... کار درست نمیشه

***مردم باید از اون مسئولی که داره خلاف میکنه مطالبه کنن و کار خوب رو بخوان

با جدیت هم بخوان نه اینکه خواهش کنن و التماس کنن***

اون وقت اون مسئول می بینه که همون حرفی رو که از بالا براش دستور میاد

همون حرف رو مردم هم از پایین و از کف جامعه مطالبه میکنن و میخوان

پس مهمترین منکرات، منکرات مسئولین هست

و مسئولین رو "مردم" باید امر به معروف و نهی از منکر بکنن

هرچقدر هم دستور و بخش نامه از بالا بیاد باز هم اینقدری اثر نداره که

مردم تذکر بدن و مطالبه کنن

پس در بحث اولویت منکرات اولیش که مسئولین بود،

دومیش "حجاب" رو داریم

دقت بفرمایید که بدحجابی یک منکر مهمی هست

البته بعضیا میگن شما چرا اینقدر به بدحجابا تذکر میدید!

چرا امر به معروف و نهی از منکر خلاصه شده تو حجاب!

البته این نقد، نقدِ درستی هست و همه منکرات رو باید تذکر داد،

آدم دروغ و غیبت و رشوه و حرف زشت رو هم باید نهی از منکر کنه

ولی تقصیر آمران به معروف نیست که

بدحجابی بیشتر دیده میشه

ما تو خیابون که میریم مگه چندتا غیبت یا دروغ می شنویم!

ولی بدحجاب بیشتر دیده میشه

و طبیعی هست اگه کسی به بدحجابا بیشتر تذکر بده

*****ضمن اینکه امروزه بدحجابی فقط یک منکر کوچک و ساده و سطحی نیست**

بدحجابی در جامعه امروز ما تبدیل به یک

موج و یک جریان علیه اسلام و نظام اسلامی شده***

و لذا این هم از اولویت های امر به معروف و نهی از منکر محسوب میشه

پس اولویت عفاف و حجاب و حیا رو هم دست کم نگیریم

برگرفته از بیانات استاد علی تقوی (مدرس برجسته حوزه و دانشگاه)

کاری از مرکز تخصصی آموزش و احیای واجب فراموش شده

www.Aamerin.ir

سایت آمرین:

@aamerin_ir

آدرس کانال در پیام رسان های داخلی:

aamerin_ir

صفحه اینستاگرام:

Aamerin

کانال آپارات: